

ЕТИКА БІЗНЕСУ ТА БІЗНЕС-ОСВІТА В УМОВАХ ПЕРЕХІДНОЇ ЕКОНОМІКИ

Протягом минулого періоду у бізнесі мали місце як етичні помилки, так і приклади прозорості діяльності підприємств. Останнім часом робиться величезний акцент саме на ділову етику. Її значення особливо зростає в умовах сьогодишньої ринкової кризи. Насправді, саме ігнорування етики та відповідальності зумовили сьогодишню кризу. Висновок очевидний – ми повинні поставити етику в центр нашої діяльності.

Успіх у бізнесі забезпечується не лише добрими предметними знаннями бізнесменів, але й умінням адекватно діяти у діловому середовищі. Цікаво, що це високо конкурентне середовище на перше місце висуває етику.

“Етика” визначається як “дисципліна, яка обумовлює, що є добрим чи поганим з моральної точки зору”, “система моральних принципів та цінностей”. Етика стосується норм поведінки, які визначають модель поведінки людини, що базується на моральних обов’язках та чеснотах, що виходять із принципів добра і зла. Для застосування цього тлумачення необхідно визначити особливості моральних обов’язків, які вважаються невід’ємною частиною етики. Більш ніж 2000 років тому Сократ дав філософську відповідь на питання, чому ми повинні вивчати етику: “В непізаному житті не варто жити”.

Існують два аспекти етики: перший включає в себе здатність розрізняти правильне від неправильного, добро від зла; другий передбачає зобов’язання робити те, що являється правильним і добродесним. Етика – це відповідна діяльність, а не просто ідея для роздумів і суперечок.

Кожна людина повинна вирішити для себе, як ставитися до своїх моральних зобов’язань. Ціком ймовірно, що особиста етика буде охоплювати більш широкий діапазон цінностей та вірувань, ніж загальнолюдські етичні норми. Коли ці “додаткові” цінності просто доповнюють етичні норми особистими моральними переконаннями, які сумісні з вимогами нормативної етики, конфлікту між універсальною та особистою етикою не виникає. На жаль, деякі люди, “моральні імперіалісти”, прагнуть нав’язати свої особисті моральні погляди іншим, вважаючи їх універсальними етичними нормами. Більше того, іноді проблема полягає в тому, що деякі люди діють згідно з тими принципами, які не відповідають загальнолюдським етичним нормам. Очевидно, що не всі системи цінностей однаковою мірою відповідають дійсності. Якщо б це було так, то не було б легітимної підстави для відособлення Гітлера і Ганді.

Крім того, етика посилається на дослідження й розвиток етичних норм. Як уже зазначалося, погляди, закони та соціальні норми можуть відрізнятися від етичних. Тому необхідно постійно стежити за власними принципами, які

мають бути раціональними і добре обґрунтованими. Етика також визначає тривале вивчення власних моральних переконань і лінії поведінки.

Етика бізнесу – це принципи й стандарти, які визначають поведінку суб'єктів бізнесу в діловому світі. Вона співпадає з моральними установками підприємства, бо однією з її цілей є визначення основних цілей компанії. Бізнес-етика стосується структуризації ділових установ, а також прийняття рішень, які впливатимуть на багатьох людей. Якби рішення не прийняв керівник, вони безпосередньо стосуватимуться етичних питань. Ми маємо на увазі поняття більш широкої, соціальної етики як процес прийняття рішень щодо соціальної відповідальності. По суті, управлінські рішення завжди будуть стосуватися етики. Кожне рішення керівника має прийматись від імені організації, яка існує в рамках певного соціального, правового та політичного середовища.

Етичні принципи ефективного суспільства та ефективної компанії спираються на свободу і демократію. Цими принципами є:

- Цінність різноманітності. Колективна свобода повинна охоплювати і все різноманіття етичних норм та правил.
- Розподіл сил. Для гнучкої та оперативної діяльності, має поширитися вплив етики.
- Постійна верифікація. Щоб дати людям свободу і владу нам потрібне “надмірне спілкування”, яке сприяє встановленню істини і поширенню інформації.
- Розподіл лідерства. Лідерство, як незліченна кількість людей, вчить нас бачити загальну картину, щоб рухатися вперед згідно спільної місії.
- Глобальна етика. Ми повинні навчитися бути етичним не лише на рівні компанії, а й на рівні наших національних громад, розширюючи наші етичні межі.
- Діяльність в довгостроковій перспективі. Найважливіша проблема нашого часу полягає в тому, щоб знайти способи привернути увагу усього населення світу до сучасних стандартів життя, не руйнуючи навколишнє середовище. Це не може бути зроблено за допомогою існуючих технологій та без світового економічного прогресу.
- Золоте правило. “Поводься з іншими так, як ти хотів би, щоб поводитися з тобою” є основним правилом для суспільства. Реальність жорстока і ставатиме ще жорсткішою. Ми працюємо краще, коли можемо розраховувати на інших, а інші на нас, і коли ми готові співпрацювати з нашими колегами і клієнтами для досягнення спільних цілей.

Етична поведінка в бізнесі має вирішальне значення. Якщо компанії порушують етичні принципи, а співробітники цих фірм підпадають під юридичне розслідування, виникає занепокоєння з приводу моральної поведінки в бізнесі. Таким чином, ступінь взаємної довіри, яка є основою вільної ринкової економіки, перебуває під загрозою.

Хоча етика у бізнесі була проблемою для науковців, практиків, а також урядовців протягом десятиліть, деякі вважають, що неетична, аморальна і /

або незаконна діяльність широко поширене в діловому світі і сьогодні. Причина існування цієї проблеми відображає зміни в структурі ринку капіталів. Керівники знаходилися під тиском ринку капіталів, щоб виконати фінансовий план за дуже короткий термін. Його невиконання може означати передчасний вихід компанії з ринку. Це поєднання батого і пряника стала для менеджерів вельми потужним стимулом для нарощування короткострокових заробітків, щоб покращити фінансовий стан і захистити себе від втрати роботи. Впровадження стандартів справедливості в діяльність організації повинно супроводжуватись перешкоджанням спробам деяких керівників фальсифікувати фінансову звітність.

Численні скандали, в кінці 1990-х і початку 2000-х років додали критики діловій етиці. Керівники WorldCom, гіганта в галузі телекомунікацій, визнали шахрайство і спотворення фактів у фінансовій звітності.

Аналогічний скандал охопив Енрон наприкінці 1990-х років і його колишній генеральний директор Кен Лей став перед судом. Головною причиною краху Енрона певною мірою була його корпоративна культура. Керівники вірили, що справи в компанії йшли добре і що вони повинні піклуватися про свою репутацію, вважаючи себе найуспішнішими менеджерами в США. Коли деякі з їхніх підприємств почали функціонувати збитково, вони спробували приховати власні невдачі. Щоб досягнути масштаби цієї невдачі, ми повинні згадати про людей, які постраждали в результаті краху Енрона. Акціонери втратили понад \$ 1 млрд. у вартості заощаджень. Тисячі співробітників втратили свої робочі місця, нагромадження в пенсійних фондах, а також медичне страхування. Споживачі в Каліфорнії потерпали від нестачі енергії та її відключення, які були викликані відповідними маніпуляціями Енроном. Сотні компаній, які працювали з Енроном як постачальника понесли економічні втрати. Сім'ї співробітників, інвесторів, постачальників, а також постраждали. Дійсно, важко уявити собі того, хто не був пов'язаними з Енроном, якому не було б завдано шкоди через існування етичних недоліків.

Мали місце також етичні помилки в діяльності таких фірм як ImClone, і Healthsouth, Tyco, Adelphia, Cendant, Global Crossing, KPMG, Merrill Lynch, Morgan Stanley, Citigroup Salomon Smith Barney, Marsh і McClennen, і навіть Нью-Йоркська фондова біржа, а також десятків інших компаній. Ці компанії в результаті постраждали від публічного приниження, величезних фінансові втрат, а в деяких випадках банкрутства або ліквідації.

Ми повинні підкреслити, що з цих грандіозних етичних помилок потрібно винести адекватні уроки. До них можна віднести такі:

- Ви заробляєте гроші в умовах нової економіки так, як і за попередньої – надаючи товари або послуги, які мають реальну цінність.
- Фінансові навички не є заміною для вдалої корпоративної стратегії.
- Зарозумілість корпоративних керівників, які стверджують, що вони найкращі, і уявляють себе суперзірками, повинна бути “червоним прапором” для інвесторів та громадськості.

- Керівники, яким занадто багато платять, можуть думати, що вони стоять над правилами, тоді вони порушують норми, щоб примножити свої статки.

- Урядові правила і норми мають оновитися відповідно до існуючих економічних умов.

Слід зазначити, що сфера діяльності бізнес-етики пов'язана не тільки з фінансовою та бухгалтерською галузями, але й з усіма видами моральних та етичних норм, з якими стикаються ті, хто працює в компаніях.

Етична поведінка компанії повинна бути результатом освіти вищих навчальних закладів, яка включає в себе створення навчального середовища, де студенти розвивають необхідні навички етичного лідерства. Замість формального кодексу поведінки, яка може виконуватися, але є не обов'язковим до виконання, освітня етика повинна включати пунктуальність, відвідуваність, проведення якісної навчальної роботи, чесність, а також ініціативність. Бізнес-етика є частиною загальнолюдської етики. При цьому ми повинні завжди пам'ятати про те, що студентська етика згодом переросте в етику бізнесмена.

References:

1. Singer, P, Writings on an ethical life, 2000.
2. Perle, Stephen. "Morality and Ethics: An Introduction", 2003.
3. Encyclopedia of Ethics. Lawrence C. New York: Routledge, 2002.
4. Albertson, Todd, "The Gods of Business: The Intersection of Faith and the Marketplace", 2007.
5. Seglin, Jeffrey L, "The Right Thing: Conscience, Profit and Personal Responsibility in Today's Business", 2003.

Анотація

Стаття присвячена проблемі дотримання етичних правил і норм у професійній діяльності бізнесмена. Автор розкриває структуру та зміст поняття "етика". У статті наголошується, що недотримання норм етики призводить не лише до морально-етичних наслідків, але й економічних криз. Підкреслюється, що бізнес-етика є частиною загальнолюдської етики, на її становлення значний вплив має вища школа.